

at det kan betragtes som et almindeligt Duffe her til Lands, at denne Løsteparagraf snart kunde komme til Udførelse. Det er ganske vist, at Sagen kan have forskjellige Sider, hvorfra den kan ses, men jeg maa dog tillade mig at fremhæve, at der ved ethvert Lovforslag, der berører privatretlige Interesser, saa vidt muligt bør tages Hensyn til den almindelige Befolknings Duffer. Nu er det min Tanke, at jeg ikke er aldeles sikker paa, at den Anbefaling, som Sagen har faaet gennem Amtsaadets, fuldstændig udtrykker den almindelige Folkstemning paa Bornholm, dersom Sagen som frem saaledes, at der kunde ske en almindelig Tilkendegivelse af de forskjellige Kredse, f. Ex. af Kommune-raadene. Jeg kan ikke udtale noget Bestemt i den Retning, men jeg tror at kunne sige saa meget, at efter hvad jeg har hørt, er der nogen Rørelse og Reising i Retning af at faae en Adresse i Gang til den høie Rigsdag derom; jeg kan ikke indestaa derfor, men det vil jo Tiden vise. Det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgfreds indrømmer, at der kunde siges Udstilligt baade for og imod denne Sags Afgjørelse og en Del med Hensyn til Spørgsmaalet om 2 eller 3 Instanser. Ja, saa vidt mig bekendt er dette Forhold med 3 Instanser ikke noget saadant almindeligt Europæisk, at der ikke skulde findes nogen Undtagelse. Saavidt jeg veed, er der Stater, i hvilke der kun er 2 Instanser, det vil sige en almindelig Kredsret og en sig dertil sluttende Appellationsret. Det er ganske vist, at Bornholm ikke har Krav paa at faae nogen Særstilling i den Henseende, og jeg vil ogsaa sige, at dersom dette forelaa som et nyt Forslag om, at Bornholm skulde stilles særlig, vilde jeg finde det betænkeligt at slutte mig til Forsvaret derfor. Men Forholdet er jo væsentlig anderledes, naar Stillingen er den, at det er en gammel Rettighed, om man vil kalde det saa, som Bornholmerne have haft. Dertil kommer jo endnu, at, efter hvad der her er udtalt under denne Forhandling i Dag, turde det vel være nogenlunde slaaet fast, at de Grunde, der have været tilstede med Hensyn til Færdjelsforholdene og Forbindelsesmidlerne, og de Bænkkeligheder, som derved have frembudt sig med Hensyn til Bornholm, ere dog ikke saa fuldstændig fjærne endnu. Derom er der fremkommet forskellige Udtalelser, hvis Enkeltheder jeg vel skal vogte mig for at komme ind paa, da det kun vil forlænge Diskussionen, men som jeg naturligvis henholder mig til. Det Spørgsmaal, der er fremkommet med Hensyn til Høiesterets Forhold til Underretterne, navnlig hvorvidt disse ikke skulle være plig-

tige til at afgive supplerende og korrigerende Erklæringer efter Begjæring fra Høiesteretsadvokaterne, tør jeg næppe nok komme ind paa, da det er et saa særligt juridisk Processpørgsmaal. Men det synes dog, at der ikke er saa fuldstændig Enighed om dette Punkt, at der maatte nok kan være nogen Tvivl i den Retning. Den ærede Minister har jo nu et Par Gange fremhævet, at der maa tages særligt Hensyn til, hvad der er erkjendt for at være det Rette med Hensyn til Rettergangens Ordning. Her maa jeg dog endnu en Gang betone, at min Stilling overfor dette Spørgsmaal er den, at i saa Henseende forekommer det mig, at Bornholm er et Skridt foran det øvrige Land ved den Maade, Rettergangen er ordnet der. Ordningen paa Bornholm er den retteste, nemmeste og rigtigste, naar man ser Sagen i Fremtidens Belysning, om end den naturligvis heller ikke tilfredsstillende fuldstændig det Krav, der indeholdes i Grundlovens § 79, og hvis Gjennemførelse lader vente længe paa sig. I saa Henseende har man jo naturligvis for Tiden kun Udgang til at holde sig til fromme Duffer og Haabet om, at Gjennemførelsen vil ske i Fremtiden. Det er jo vanskeligt at bestemme, hvorledes det i saa Henseende forholder sig, men jeg tror som sagt, at der er en almindelig Folkstemning, der gaar i den Retning, og det er jo beklageligt, at vi leve under saadanne Forhold, at det skal trække saa længe ud med den Slags Reformen, der have fundet en saa almindelig Erkjendelse for at være gavnlige og egnede til at bringe vor Rettergangsordning i Overensstemmelse med Tidens Krav og med, hvad der er gjældende Ret i andre Lande.

Leth: Naar man læser de Bemærkninger, som fulgte med Lovforslaget, da det første Gang blev forelagt af Regjeringen for Rigsdagen, saa ser man, at Grunden til Lovforslagets Fremkomst er, som alt oftere nævnt, en Indstilling fra Høiesteret, og at Høiesteret navnlig har betonet Hensynet til Sagernes tilfredsstillende Behandling og derunder særlig Underjøgernes Fuldstændighed og Omhyggelighed. Det Hovedpunkt, som for Høiesteret har været det bevægende til at bringe denne Sag frem, til at gøre Indstillingerne, at man foretager en Forandring her, er altså dette, at de Sager, som fremkom fra de bornholmske Retter og som altsaa ikke havde passeret Overretten, ikke havde modtaget en saa tilfredsstillende Behandling i Henseende til Undersøgelsens Fuldstændighed og Omhyggelighed, som Høiesteret havde ønsket, og som Sager ellers blive supplerede med, naar de passerer Overretten. Den meget ærede